

ધોરણ : 6

ગુજરાતી

E. પાઠેર

અભ્યાસ / સ્વાચ્છાય

Sem : 1

અભ્યાસ

1. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો ઉત્તર શોધીને તેનો કમ – અક્ષર પ્રશ્ન સામેના માં લખો :

(૧) ગોદરે ઢોરને પાણી પીવા બનાવેલા કુંડને શું કહે છે ?

(ક) ખાડો

(ખ) હવાડો

(ગ) કુંડ

(ધ) જળવાડો

(2) ગામનો જીવતો જગતો ચોપડો લેખક કોને કહે છે ?

(ક) તળાવને

(ખ) ગોંડરાને

(ગ) પુસ્તકાલયને

(ધ) વડલાને

(3) લેખક ના છૂટકે ખેતરમાં શું લઈને જતા હતા ?

(ક) બળદ

(ખ) લેંસો

(ગ) ભાત

(ધ) સ્લેટ-પેન

2. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-એક વાક્યમાં આપો :

(1) ગામના ગોંડરે શું શું આવેલું છે ?

➤ ગામના ગોંડરે બે વિશાળ વડ, એક બાજુ પીપરો, પીપળા, તેમજ બીજુ બાજુ લીમડા ઉલા છે, તેમજ ત્યાં એક ફૂવો અને એક હવાડો આવેલા છે.

(2) સાહેબને આવતા જોઈ છોકરાં શું કરતાં ?

➤ સાહેબને આવતા જોઈ છોકરી વડની વડવાઇઓ કે ખોદેલા ખાડાઓમાં લપાઈ જતાં.

(3) ગોદરું 'ગામનું નાક' કેમ કહેવાય છે ?

➤ ગોદરું ગામની શોભા છે, શાખ છે, ગોદરા પરથી ગામ પરખાય છે, તેથી ગોદરું 'ગામનું નાક' કહેવાય છે.

(4) ગામના પાદરમાં આવેલા પરિવર્તનથી લેખક શી લાગણી અનુભવે છે ?

➤ ગામના પાદરમાં આવેલા પરિવર્તનથી પાદરને કાળજુપી સાપ ડંસી ગયો હોય અને એના માથે જાણે કાળાં શીગડાં ઊગી ગયાં હોય એવી લાગણી લેખક અનુભવે છે.

3. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર ત્રણાયાર વાક્યોમાં આપો :

(1) ઉનાળાના બપોરે ગોદનું કઈ રીતે ઉપયોગી બને છે?

➤ ઉનાળાના બપોરે ઝડપના છાંયડે છોકરાં રમે છે. ફોર વગડેશી ગોદરે આવી પોરો ખાય છે. ઉનાળામાં ગોદનું એરકન્ડિશનની ગરજ સારે છે. આમ, ગોદનું ઉનાળાના બપોરે સૌને ઘણી રીતે ઉપયોગી બને છે.

(2) લેખક વરસાદનો આનંદ કઈ રીતે માણે છે ?

➤ લેખક વરસાદમાં પલળવાનો રોમાંચ અનુભવે છે.

ગામના નેવાનાં પાણી ગોંદરે લેગાં થાય, ત્યાંથી

તળાવમાં જય. વૃક્ષો અને વાડો સાથે અથડાતું.

ગામના કચરાને ફસડી જતું, વડવાઈઓમાં અટવાતું

પાણી જોવાની લેખકને મજા પડતી. આ રીતે લેખક

વરસાદનો આનંદ માણે છે.

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

(1) લેખકે ગામના પાદરમાં ઉજવાતા કયા-કયા પ્રસંગોની વાત કરી છે ?

➢ ગામના પાદરમાં મેળો ભરાય. કોઈનું મરણ થયું હોય તો મરનારનો ત્રીજો વિસામો ગામને પાદરે થાય. મડદાને, એના અંગૂઠાને પાદરે જ આગ મૂકાય. આસો સુદ પાંચમે રાત્રે પાદરે ભવાઈના શ્રીગણેશ કરાય. આમ, લેખકે પાદરમાં ઉજવાતા સારામાઠા અનેક પ્રસંગોની વાત કરી છે.

(2) લેખકે ગામના પાદરમાં રમાતી કઈ-કઈ રમતોની વાત કરી છે?

➢ લેખકે ગામના પાદરમાં રચાતી હતુતુતુ, આટાપાટા, આમલી-પીપળી, કુસ્તી, ભૂસકા મારવા વગેરે રમતોની વાત કરી છે.

(3) લેખક વરસાદનો આનંદ કઈ રીતે માણે છે ?

➢ લેખક વરસાદમાં પલળવાનો રોમાંચ અનુભવે છે. ગામના નેવાનાં પાણી ગોદરે બેગાં થાય, ત્યાંથી તળાવમાં જાય. વૃક્ષો અને વાડો સાથે અથડાતું. ગામના કચરાને ફસડી જતું, વડવાઈઓમાં અટવાતું પાણી જોવાની લેખકને મજા પડતી. આ રીતે લેખક વરસાદનો આનંદ માણે છે.

(4) ગામનું પાદર કઈ-કઈ બાબતોનું સાક્ષી છે ?

➤ ગામનું પાદર ગામની જહોજલાલી અને એની ચડતી-પડતીનું સાક્ષી છે. પાદરમાં ધીંગાણાં મંડાણાં છે. લાકડીઓ, ધારિયાં અને તલવારો ઉછ્વાસાં છે. ઢોલ ધ્રબૂક્યા છે. સરકારી લક્શરાં થયાં છે. પેઢીઓની પેઢીઓ ગોંડરેથી પસાર થઈ છે. પાદરે ઘણી તડકી-છાંયડી જોઈ છે. રેતીના એક-એક કણમાં હતિહાસનું એકએક પાનું લખાયું છે.

(5) ચોમાસાની ઋતુ-સમયના ગોંડરાનું વર્ણન કરો.

► ચોમાસાની ઋતુમાં વરસાદ આવતાની સાથે જ, આખા ગામના નેવાનાં પાણી ગોંડરે ભેગાં થાય. ત્યાંથી સીધાં જ એ પાણી તળાવમાં જાય. બાળકોને ગોંડરાનાં વૃક્ષોને અથડાઈને પાછું પડતું, આજુબાજુની વાડ સાથે અથડાતું, ગામના કચરાને ફસડી જતું કે વડવાઓમાં અટવાઈ જતું પાણી જોવાની સજા આવતી.

2. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

(1) ગામના પાદરમાં કે મહોલ્લામાં કયા પ્રસંગોની
ઉજવણી થાય છે ?

► મારું ગામ ખૂબ જૂનું છે. એમાં ઘણાં, પ્રાચીન મંદિરો
છે. હાટકેશ્વરના મંદિરની આગળ મહાશિવરાત્રીએ
અને શ્રાવણ માસના દર સોમવારે મેળો ભરાય છે.

(2) ગામના પાદરમાં કે મહોલ્લામાં કઈ-કઈ રમતો રમો છે?

➤ અમારા ગામના પાદરમાં અમે ગિલ્લી-ંડા, હુતુતુતુ,
આમલી પીપળી જેવી અનેક રમતો રમીએ છીએ. હમણાં
અમે કિકેટ રમવાની પણ શરૂઆત કરી છે. અમારા
ગામના વડીલોએ અમને ફૂટબોલ રમવાની વ્યવસ્થા કરી
આપી છે. ગામના પાદરમાં નાનાં બાળકો સંતાકૂકડી
તેમજ સાતતાળી પણ રમે છે.

(3) ગામના પાદરમાં કે મહોલ્લામાં થતી પ્રવૃત્તિઓની યાદી કરો.

➤ અમારું ગામ પાદરમાં આવેલી શાળાની અનેક પ્રવૃત્તિઓથી પાદર રજિયામણું લાગે છે. ગામનાં દવાખાનામાં અવારનવાર અનેક પ્રકારના મેડિકલ કેમ્પ યોજાય છે. પાદરમાં આવેલા મંદિરમાં સદાવ્રત ચાલે છે. કેટલાક યુવાનોએ આ મંદિરમાં એક પુસ્તકાલય શરૂ કર્યું છે. વૃદ્ધો તેમજ યુવાનો ત્યાં બેસીને છાપાં અને મેગાਜિનો વાંચે છે. આમ, અમારા ગામનું પાદર વિવિધ પ્રવૃત્તિઓથી ધમધમે છે.

3. નીચેના રૂઢિપ્રયોગના અર્થ આપી વાક્યમાં પ્રયોગ કરો:

(1) હેલે ચઢવું – અતિ ઉત્સાહમાં આવી જવું.

વાક્ય : સંતનાં દર્શન કરવા માનવમહેરામણ હેલે ચઢ્યો હોય
એવું લાગતું હતું.

(2) મૂછ મરડવી – અભિમાન કે શૂરાતન બતાવવું.

વાક્ય : તોફાની ગુંડાઓ પકડાયા એટલે પોલીસ ઓફિસર પૂછ
મરડવા લાગ્યો.

(3) લહાવો લેવો – આનંદ લેવો કોઈ પ્રસંગ માણવો.

વાક્ય : દીકરીના લગ્નનો લહાવો લેવાની અમરતકાકીની હાચુા પૂરી થઈ.

4. તમારા ગામના પાદર કે મહોલ્લાનું વર્ણન કરો.

➤ મારા ગામનું પાદર : મારા ગામના પાદરમાં લીમડા, વડ, પીપળા, આમલી, ઉમરાનાં ઘણાં જાડ છે. એક મોટા વડની આજુબાજુ લોકોએ ઓટલો બનાવ્યો છે. ત્યાં નવરાત્રિમાં ગરબાનું આયોજન થાય છે. પાદરમાંથી એક નદી વહે છે. ગોદરે ખાતરના ઉકરડા છે. ખેડૂત માટે એ કાચું સોનું છે. પાદરના તળાવમાં ઢોર પાણી પીએ છે. માણસો ત્યાં નહાય છે. સ્થીઓ કપડાં ધુએ છે. અનેક પ્રવૃત્તિઓથી ધમધમતું અમારા ગામને પાદર ગામનું 'નાક' છે.

5. ભાવવાચક સંજ્ઞાનો ઉપયોગ થયો હોય તેવાં વાક્યો પાઠમાંથી શોધીને લખો.

- (1) અમને આનંદ થાય છે.
- (2) જો એની માને તકલીફ પડે તો આવી જ બને.
- (3) સાહેબોની ધાક જબરો હતી.
- (4) તમોને પાપ લાગશે.
- (5) કોઈ બપોર કે તડકો ન જુઓ !

6. પ્રસંગલેખન કરો :

‘મને યાદ આવે છે મારા બાળપણનો પ્રસંગ’

➤ મારું નામ મીતુ જોશી. હું ચોથા ધોરણમાં ભણતી હતી.
શાળામાં ધોરણ 1 થી 7 ની વેશભૂષા હરીકાઈ રાખવામાં આવી
હતી. હું પંખી બની હતી. મારા પહેરવેશમાં બે પાંખો લગાવી
હતી. હું અભિનય સાથે ગીત ગાતી હતી આપો, આપો બે સુંદર
પાંખ મને.. મારે પંખી ભમે તેમ ભમવું છે.

મારો અભિનય પૂરો થતાની સાથે હજર વિદ્યાર્થીઓ અને
શિક્ષકોએ મને તાળીઓના ગળગળાટથી વધાવી લીધી હતી.

વેશભૂષા હરીકાઈમાં મને પ્રથમ ઈનામ મળ્યું હતું.

આ પ્રસંગ મારા બાળપણનું ચાદગાર સંભારણું બની
ગયો.

Thanks

For watching